

KOD UCZNIWA: .....

WOJEWÓDZKI KONKURS HUMANISTYCZNY DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

POZNAŃ 2011/2012

Dialog to budowanie wzajemności
ks. prof. Józef Tischner

ETAP REJONOWY

Drogi Uczestniku!

Test zawiera pytania z kilku humanistycznych dziedzin. Prosimy Cię, abyś uważnie przeczytał teksty i polecenia do nich a następnie wykonał zadania. Masz na to 60 min. Powodzenia!

TEKST ŹRÓDŁOWY I

Odrodzona po I wojnie światowej w 1918 r. II Rzeczpospolita była państwem wielonarodowym i wielowyznaniowym. Polacy stanowili jedynie 2/3 wszystkich obywateli. W latach 30-tych XX wieku zaczęły się waśnie między narodami w Polsce. Głoszono hasła antyżydowskie i rasistowskie. Ograniczono liczbę żydowskich studentów, atakowano sklepy prowadzone przez handlarzy o innym niż polskie pochodzeniu.

wg Wikipedia.pl

Janusz Korczak: *Bajka życia*

Są bajki, które opowiadają ludzkie, i bajki, które opowiadają życie. Czasem bajka jest dziwna, ale prawdziwa.

W tym samym podwórku mieszkały dwie wdowy; każda miała jednego synka małego. Jeden miał jasne włosy i ciemne oczy, drugi miał jasne oczy i ciemne włosy. Jeden nazywał się Olek, drugi Bolek.

Potem razem chodzili do szkoły. I już zaczęli wszyscy mówić i pisać w gazetach, że ten jest Żyd, a tamten Aryjczyk*. Ale nie rozumieli, co to znaczy.

Ale potem chłopcy dowiedzieli się, że nie mogą przyjaźnić się, bo babcia jednego była Żydówką, a babcia drugiego Niemką. Zrozumieli, że te dwie babcie, które już umarły, pokłóciły się i nie chcą, żeby oni chodzili razem do szkoły i żeby razem bawili się. – Jeden napisał w pamiętniku: „Straciłem przyjaciela”, drugi napisał w pamiętniku: „Jest mi smutno”.

A potem była wojna, a chłopcy już się nie znali, bo wyrosli i skończyli szkoły. Obaj poszli do wojska.

Jeden myślał, że jest Polakiem, ale kazali mu być Żydem. Drugi myślał, że jest Polakiem, kazali mu być Niemcem. Nie wiedzieli, dlaczego tak musi być, ale wiedzieli, że ich babcie nie są winne, nie pokłóciły się wcale. Jest coś inaczej, ale jak jest naprawdę, dalej nie rozumieli, chociaż już byli na wojnie i już nie byli dziećmi.

*Aryjczyk: tu Niemiec

Zad. 1 (2 pkt.)

Wyjaśnij znaczenia słów: wielowyznaniowy, wielonarodowy?

.....
.....

Zad. 2 (1 pkt.)

„A potem była wojna”. O jakiej wojnie mówi cytat z Tekstu II ?

.....

Zad. 3 (4 pkt.)

Przedstaw w punktach (przynajmniej 4) historię bohaterów bajki.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zad. 4 (2 pkt.)

Na podstawie obu tekstów wyjaśnij, dlaczego chłopcy przestali się przyjaźnić?

.....
.....

Zad. 5 (1 pkt.)

Jaki morał wynika z *Bajki życia* Janusza Korczaka?

.....
.....
.....
.....

TEKST ŹRÓDŁOWY III

Stanisław Sojka, *Tolerancja*

Dlaczego nie mówimy o tym, co nas boli, otwarcie?
Budować ściany wokół siebie - marna sztuka,
Wrażliwe słowo, czuły dotyk wystarczą,
Czasami tylko tego pragnę, tego szukam.

Na miły Bóg,
Życie nie tylko po to jest, by brać.
Życie nie po to, by beczynn timerwać.
I aby żyć, siebie samego trzeba dać.

Problemy twoje, moje, nasze boje, polityka.
A przecież każdy włos jak nasze lata policzony.
Kto jest bez winy, niechaj pierwszy rzuci kamień, niech rzuci,
Daleko raj, gdy na człowieka się zamykam.

Na miły Bóg,
Życie nie tylko po to jest, by brać.
Życie nie po to, by beczynn timerwać.
I aby żyć, siebie samego trzeba dać.

Zad. 6 (1 pkt)

Napisz, dlaczego osoba mówiąca w wierszu wypowiada się w liczbie mnogiej?

.....
.....

Zad. 7 (5 pkt.)

Jak rozumiesz sens cytowanych słów: „budować ściany wokół siebie marna sztuka”, „daleko raj, gdy człowiek na człowieka się zamyka”? Napisz w 5 – 6 zdaniach odpowiedź zilustrowaną przykładem.

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

Zad. 8 (2 pkt.)

Jakie emocje ujawnia podmiot liryczny? Wymień co najmniej trzy.

.....
.....

Zad. 9 (2 pkt.)

Jednym zdaniem sformułuj przesłanie wiersza.

.....
.....

Zad. 10 (1 pkt)

W którym słowniku sprawdzisz poprawność zapisu rzeczowników: *nietolerancja*, *nieszczęście*, *nienawiść*?

.....

Zad. 11 (2 pkt.)

Dopisz antonimy (wyrazy przeciwstawne) do wyrazów:

- a. nienawiść –
- b. egoizm -
- c. wojna –
- d. waśń –

Zad. 12 (2 pkt.)

Dopisz co najmniej 5 wyrazów pokrewnych do słowa *ród*.

.....
.....

Tekst źródłowy IV

Okładka książki „Tolerancja i nietolerancja” pod red. Roberta Borkowskiego.

Zad.13 (3 pkt.)

Uzasadnij, że ilustracja na okładce książki została trafnie dobrana do tytułu.
(2 - 3 zdania)

.....

.....

.....

.....

Zad.14 (12 pkt.)

„Życie nie po to jest, by brać.” Napisz opowiadanie na ten temat. Możesz wykorzystać teksty z arkusza konkursowego.

.....

.....

.....

.....

